

УДК 322 : [279.125+277.4] (477) «1970»

ГРОМАДИ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТИЯН-БАПТИСТІВ І П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ УКРАЇНИ У ФОРМАТІ ШТУЧНОГО РЕЛІГІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ (1970-ті РОКИ)

Ольга Швець

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Україна, 36000, м. Полтава, вул. Остроградського, 2
e-mail: shvets_olga2008@ukr.net

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. термін «єкуменізм» є ледь чи не найуживанішим серед релігійних діячів і дослідників християнських конфесій. Не оминуло увагою цю тему й українське суспільство. Але досвід останніх десятиліть показав, що попри захоплення ідеєю «єдності», конфесії більш схильні до дроблення й автономії, ніж до об'єднання. Так, у сучасній Україні існують церкви трьох гілок християнства: православної (окрім трьох найбільших – УПЦ, УПЦ КП, УАПЦ, ще сім дрібніших інституцій), католицької (чотири церкви) та протестантської (більше двадцяти інституцій, не рахуючи неопротестантів) [1].

Історичний досвід показує, що будь-яке втручання світської влади у релігійні питання, нав'язування церквам своїх проектів, реформ та об'єднань не приносило їм користі. Не стали винятком й інтеграційні процеси в євангельському середовищі України у другій половині 1940-х років, які відбувалися за ініціативи радянської влади та під чітким контролем з її боку. Процеси, що проходили в об'єднаннях євангельських християн-баптистів і п'ятидесятників у 1970-х роках були наслідком грубого втручання держави у внутрішні справи церков і визначально впливали на міжконфесійні взаємини того часу.

Розвиток євангельського руху в Україні за радянської доби досліджували В. Любаченко, В. Заватські, Р. Сітарчук, Ю. Вільховий, О. Лахно, Т. Грушова, Ю. Решетніков, С. Санніков, В. Франчук, С. Савінський, М. Мокієнко, О. Панич, С. Жилюк, Л. Загребельна, О. Лешко. Однак, варто зазначити, що проблема міжконфесійних взаємин в об'єднаних громадах євангельських християн-баптистів є малодослідженою на сьогодні. Особливо важливими, з огляду зазначеної проблеми, були 70-ті роки ХХ ст., коли союз євангельських конфесій опинився перед новими викликами.

Мета нашого дослідження: розкрити особливості взаємин п'ятидесятників та євангельських християн-баптистів об'єднаних громад в Україні упродовж 1970-х років. Для її реалізації

автором було виокремлено низку завдань: 1) на основі опрацювання архівних фондів проаналізувати статистичні відомості про кількісний склад обох конфесій у межах об'єднання та тенденції у процесі реєстрації п'ятидесятників у складі Всесоюзної Спілки євангельських християн-баптистів (далі – Спілка ЄХБ); 2) розкрити основні причини міжконфесійних суперечок і характер їх поширення; 3) визначити цілі, що переслідувалися двома конфесіями у межах спілки та радянськими владними структурами.

Об'єднання євангельських конфесій в єдиний союз у 1940-х роках, на думку більшості дослідників, не відповідало їх інтересам. Фактично утворена радянською владою заради полегшення контролю над релігійними організаціями, Спілка ЄХБ вирізнялася своєю ідентичністю. Між євангельськими християнами та баптистами ще до об'єднання склалися дружні, партнерські відносини. У догматичному плані розходжень між цими напрямками в євангельському русі в Україні не було, але особливості культової практики та проведення богослужінь мали свої відмінності [2]. У створених релігійних об'єднаннях євангельські християни та баптисти практично не вирізнялися. За основу було взято баптистську модель управління громадою, як більш централізовану. Життя громад керувалося з центру, який знаходився у Москві – Всесоюзної Ради євангельських християн-баптистів (далі – ВР ЄХБ) [3].

Зовсім інша ситуація була з п'ятидесятниками, які обстоюючи догмат «про сходження Святого Духа» і дар «глосолалії» («інших мов») мали суттєві розходження з євангельськими християнами та баптистами. Щодо позиції радянських органів влади, то вони не залишили цим конфесіям права вибору, оскільки відмовили п'ятидесятникам у реєстрації та запропонували їм приєднатися до Спілки ЄХБ [4].

Серпнева угода (1945 р.) між представниками п'ятидесятницького руху (християнами віри євангельської та християнами євангельської віри) і керівництвом ЄХБ насправді ніко-

ли по-справжньому не задовольняла жодну зі сторін, трималася тільки на диктаті державних органів. Не дивлячись на нібито відсутність, на думку радянських функціонерів, догматичних перешкод для єдності, стосунки між п'ятидесятниками й євангельськими християнами-баптистами упродовж їх співіснування в об'єднаних громадах не завжди склалися вдало. Нерідко виникали конфлікти між старшими пресвітерами ВР ЄХБ (які переважно були баптистами або євангельськими християнами) і громадами християн віри євангельської (далі – ХВЕ), що входили до Спільки ЄХБ. Обласні та республіканські старші пресвітери вимагали від п'ятидесятників дотримання порядку богослужінь, прийнятих у баптистів. Багато громад, які прийняли Серпневу угоду, але виявили непокору старшим пресвітерам було знято з реєстрації, а ті, що залишилися, втратили своє найменування християн віри євангельської та стали називатися баптистами [5].

Об'єднання відбулося за нерівних умов. П'ятидесятники практично не мали представництва у ВР ЄХБ. Певний прорив відбувся у 1970-х роках, коли у керівних органах Спільки ЄХБ перебували 3 представники від п'ятидесятників – П. Шатров як член Президії ВР ЄХБ (1969-1979 рр.), Д. Вознюк як член ВР ЄХБ (1974-1979 рр.) та заступник голови ВР ЄХБ з 1979 року і В. Глухівський як член ВР ЄХБ (1969-1979 рр.) та член Президії з 1979 року [6].

Утиски п'ятидесятників у загальносоюзному церковному керівному органі були віддзеркаленням їх безправ'я і на локальному рівні. Так, член виконавчого органу Одеської громади Д. Труханов (у минулому входив до правління Союзу Християн Євангельської Віри (ХЄВ) у листі до уповноваженого Ради у справах релігій в області жалівся на відсутність рівноправ'я. Зокрема він писав, що «баптисти усунули від керівництва громадами багатьох хевовців, громади їх закрили, а членів перевели в одні громади з баптистами» [7]. Д. Труханов пропонував провести низку заходів для встановлення рівноправних, партнерських стосунків в об'єднаних громадах. Зокрема, рекомендував поставити двох пресвітерів від обох конфесій і проводити служіння почергово. В областях пропонував, щоб посаду старшого пресвітера або його помічника обіймав представник від християн євангельської віри. «Найкраще зробити так, щоб громади ХЄВ діяли окремо від об'єднань ЄХБ, проводячи богослужіння окремо, а в Президії мали представників з обох сторін для об'єднаного управлін-

ня» [8]. Д. Труханов, зауважував, що невиконання цих умов призведе до відновлення ХЄВ власного союзу [9]. Інформація про утиски п'ятидесятників в об'єднаних громадах надходила з Житомирської, Львівської, Рівненської й інших областей [10].

Бажання зміцнювати союз не було ні у п'ятидесятників, ні в євангельських християн-баптистів. Лише тиск державних органів змушував ВР ЄХБ «турбуватися» у питаннях єдності, включати їх до порядку денного на з'їздах і пленумах. Так, аналізуючи виступи доповідачів на пленумі ВР ЄХБ, що відбувався у грудні 1970 р., можна визначити основні проблеми, які постали перед міжконфесійним об'єднанням. Зокрема, генеральний секретар О. Карєв зауважував, що єднанню перешкоджають тенденція ХВЕ до відособлення та прояви «крайнього п'ятидесятництва» (тривала молитва, виснажливі пости, перехрещення), а також небажання п'ятидесятників утримуватися від «глосолалії» [11]. П. Шатров підкреслив, що причина суперечностей – порушення Серпневої угоди з обох сторін. «На адресу один одного можна почути зневажливі виступи... Деякі п'ятидесятники вважають, що хто не говорить «іншими мовами» не будуть мати участі у першому воскресінні... не відроджені від Духу Святого» [12]. Він також зауважив, що «дехто з євангельських християн-баптистів висловлює неправильну думку стосовно Серпневої угоди, не вірячи в її необхідність, не зовсім погоджується з її 5, 6, 7 пунктами, вважаючи, що всі, хто мають дар глосолалії знаходяться в омані» [13].

Помітним є занепокоєння євангельських християн-баптистів можливим збільшенням впливу ХВЕ на їх одновірців. Так, на згаданому пленумі заступник старшого пресвітера в Україні І. Гнида зауважив, що тривогу викликає той факт, що «церкви п'ятидесятників досить швидко розвиваються і кількість їх у всьому світі зростає» [14]. На його думку, варто хвилюватися, щоб свою ревність ХВЕ не спрямували у громади ЄХБ. Занепокоєння підривною діяльністю п'ятидесятників у своїх регіонах висловили пресвітери Вінницької, Одеської, Харківської, Донецької та Дніпропетровської областей [15].

Прагнучи ліквідувати, або хоча б розколоти, релігійне підпілля радянська влада, починаючи з 1968 р. дозволила автономну реєстрацію громад. У п'ятидесятників з'явилася можливість легалізувати свою діяльність поза межами союзу з ЄХБ. Цим вони і скористалися. На 1 січня 1970 року вже діяли дві автономні

громади ХВЄ в Одеській і Чернівецькій областях [16]. Упродовж наступних п'яти років зареєструвалися ще 24 автономні громади п'ятидесятників у м. Києві, Вінницькій, Ворошиловградській, Донецькій, Одеській та інших областях [17].

Усе ж таки, основний вектор державної політики щодо п'ятидесятників упродовж 1970-х років залишався незмінним. Автономна реєстрація громад ХВЄ розглядалася як крайній захід. У подальшому планувалося проводити поступове їх зближення зі Спілкою ЄХБ.

Проаналізувавши статистичний звіт Ради у справах релігій при РМ УРСР (далі – РСР при РМ УРСР) за 1970-1974 роки, можна зробити певні висновки, про основні тенденції у реєстрації п'ятидесятників у складі Спілки ЄХБ. З усіх областей республіки лише у Волинській, Закарпатській, Рівненській, Чернівецькій зафіксовано збільшення кількості та чисельності громад євангельських християн-баптистів за рахунок п'ятидесятників [18]. Загалом же, за вказаний період кількість громад Спілки ЄХБ в Україні зросла з 1103 (на 1.01.1970 р.) [19] до 1133 (на 1.01.1975 р.). Лідером за кількістю зареєстрованих громад Спілки ЄХБ була Рівненська область, де у 1975 р. налічувалося 118 об'єднань [20].

Уже з середини 70-х років ХХ ст. процес приєднання нелегальних п'ятидесятників до Спілки ЄХБ інтенсифікувався. Так, саме у Рівненській області у 1976-1977 рр. було зареєстровано як громади ЄХБ 4 групи п'ятидесятників загальною кількістю 238 віруючих. Станом на кінець грудня 1977 р. серед зареєстрованих громад євангельських християн-баптистів цієї області 102 були змішані, 10 – суто ЄХБ, 10 – п'ятидесятницьких, що увійшли до Спілки. Всього налічували 122 церкви із загальною кількістю віруючих – 14 тис. (приблизно 8 тис. з них склали п'ятидесятники) [21].

Усього в Україні у 1978 р. легально діяли 1169 громад, які входили до Спілки ЄХБ, з кількістю віруючих понад 100 тис. осіб. Лідерами за кількістю об'єднань віруючих євангельських християн-баптистів виступали Рівненська, Вінницька, Київська, Волинська, Черкаська та Донецька області [22].

За умовними підрахунками службовців РСР при РМ УРСР на 1978 рік в Україні проживали 46 тис. п'ятидесятників, з яких 27 тис. (майже 60 відсотків) – входили до Спілки ЄХБ [23].

Переважаюча частина п'ятидесятників (близько 20 тис. осіб), що складала 153 громади та перебувала в єдності з ЄХБ проживала у чотирьох західноукраїнських областях – Волинсь-

кій, Рівненській, Львівській і Тернопільській. П'ятидесятники, що діяли у цих регіонах належали до так званого «шмідтівського напрямку». Особливості їх віровчення, культової практики були близькими до євангельських християн-баптистів, оскільки вони визнавали хрещення Духом Святим як зі знаменням «інших мов», так і без нього. Під час Вечері Господньої (Хлібопереломлення) не здійснювали омовіння ніг, не дотримувалися правила прісного хліба. Зі «східних» п'ятидесятників-воронаївців, лише 49 громад входило до Спілки ЄХБ. Серед них більшого поширення набули притаманні суто п'ятидесятникам явища: глосолалія, пророцтва, практикувалися «омовіння ніг», причастя у вигляді прісного хліба та виноградного вина [24].

Реєстрація автономних громад ХВЄ спричинила активізацію п'ятидесятницького елемента в об'єднаннях Спілки ЄХБ. У багатьох регіонах склалася критична ситуація щодо перебування віруючих цих конфесій в одному союзі. Конфлікти між п'ятидесятниками та баптистами набули гострішого забарвлення і значного поширення. Серед «проблемних» регіонів у документах РСР при РМ УРСР значилися Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Рівненська області [25].

Найбільше загострення міжконфесійних взаємин у громадах ЄХБ припало на 1976-1977 роки, коли п'ятидесятники автономних громад активізували свою діяльність зі створення власного духовного центру [26]. У 1975 р. чиновники РСР при РМ УРСР ще зазначали, що автономна реєстрація громад ХВЄ не викликала масового виходу п'ятидесятників з союзу [27]. Через рік-два вони вже фіксували конфлікти майже у половині областей республіки. Міжконфесійне протистояння виникало по лінії пресвітер – старший пресвітер, пресвітер – частина громади, пресвітер – виконавчий орган громади [28].

Для вирішення міжконфесійних суперечок до України приїздили представники вищого керівництва Спілки ЄХБ. Так, у липні 1976 р. генеральний секретар ВР ЄХБ О. Бичков і член Президії Б. Шатров у супроводі заступників старшого пресвітера в Україні – В. Глухівського й І. Гниди відвідували Волинь, з метою налагодження стосунків між п'ятидесятниками й євангельськими християнами-баптистами у Луцькій громаді [29].

У деяких громадах міжконфесійні конфлікти призвели до того, що п'ятидесятники почали збиратися окремо та звернулися до органів

влади з проханням виділити їм окремі години у діючому молитовному будинку. При цьому вони не просили окремої реєстрації, а висловили готовність і надалі перебувати у Спільці. Євангельські християни-баптисти виступили проти такого сусідства, оскільки боялися, що ХВС переманять частину їх одновірців [30].

Не минуло міжконфесійне напруження і керівні органи Спільки ЄХБ. На пленумі ВР ЄХБ, що відбувався 9-10 лютого 1977 р., де вкотре розглядали питання єдності євангельських конфесій, відзначили суттєве зменшення кількості приєднаних п'ятидесятників за останній рік і зростання суперечностей між ними й євангельськими християнами-баптистами в об'єднаних громадах [31].

Обговорюючи з головою РСР при РМ УРСР К. Литвином результати згаданого пленуму, В. Глухівський скаржився на розпалювання антип'ятидесятницьких настроїв у духовному центрі та на особисті випадки проти нього як п'ятидесятника [32].

Невдовзі розгорівся конфлікт і в канцелярії старшого пресвітера в Україні Я. Духонченка. На братській бесіді з керівниками церков ЄХБ м. Києва, що проходила навесні 1977 р., В. Глухівського звинуватили у неправильному розумінні «коринфських мов» і зауважили, що «сучасні іншомовства не від Духу Святого» [33]. Вирішенню суперечки посприяло лише втручання духовного керівництва з Москви та чиновників Ради у справах релігій [34].

Підсумовуючи дослідження взаємин євангельських християн-баптистів і п'ятидесятників об'єднаних громад в Україні упродовж 1970-х років, ми можемо констатувати зростання напруги між ними та поширення конфліктів у регіонах республіки. П'ятидесятники прагнули втілювати свої особливості богослужіння, перш за все молитися «іншими мовами». Вони часто ображалися на зверхнє ставлення пресвітера від ЄХБ, або на утиски старшого пресвітера в області. П'ятидесятники бажали створення власного відділу у ВР ЄХБ, збільшення свого представництва у керівних обласних, республіканських і союзних органах церкви. Євангельські християни-баптисти не хотіли надавати їм більше повноважень у межах об'єднання, остерігаючись поширення впливу п'ятидесятницьких ідей у своїх громадах. Ускладненню взаємин між обома конфесіями сприяла реєстрація автономних громад ХВС та їх активна діяльність щодо створення власного духовного центру.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Релігійні організації в Україні (станом на 1 січня

2017 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://risu.org.ua/ua/index/resourses/statistics/ukr2017/67269/>

2. Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні: Курс лекцій / В.І. Любашенко. – 2 вид., доп. і випр. – К.: Поліс, 1996. – С. 251.

3. Заватски В. Евангелическое движение в СССР после второй мировой войны: Пер. с англ. / Вальтер Заватски. – М.: ИЦ-Гарант, 1995. – С. 98-99.

4. Вільховий Ю.В. Політика радянської держави щодо протестантських церков в Україні (середина 40-х – 70-х років ХХ ст.): Дис.... канд. іст. наук: 09.00.11 / Юрій Віталійович Вільховий; Полтавський державний педагогічний ун-т ім. В.Г.Короленка. – Полтава, 2002. – Арк. 49.

5. Історія релігій в Україні: у 10-ти томах / Редколегія: А. Колодний (голова), О.Саган, Л. Філіпович, П. Яроцького. – Т. 6: Пізній протестантизм в Україні (п'ятидесятники, адвентисти, свідки Єгови) / За ред. П. Яроцького. – К.: Дрогобич, 2007. – С. 172.

6. История евангельских христиан-баптистов в СССР. – М.: Издание Всесоюзного Совета евангельских христиан-баптистов, 1989. – С. 554-555.

7. Державний архів Одеської області, ф.2000 «Одеський обласний виконавчий комітет», оп.5, спр.521 «Справки, информации, представляемые в Советы по делам религий при Совете Министров СССР и УССР, обкому КП Украины и УКГБ по Одесской области за 1970 г.», арк.11.

8. Там само, арк.12.

9. Там само, арк.13.

10. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВО України), ф.4648 «Уповноважений Ради у справах релігій при Раді Міністрів СРСР в Українській РСР», оп.5, спр.116 «Переписка со старшими пресвитерами Всесоюзного Совета евангельских христиан-баптистов на Украине по вопросам относящимся к религиозным культурам за 1968 г.», арк.40, 152, 164.

11. Там само, спр.235 «Циркулярно-инструктивные письма Совета по делам религий при Совете Министров СССР и Уполномоченного Совета по УССР областным Уполномоченным Советом за 1971 г.», арк.8-9.

12. Там само, арк.10.

13. Там само.

14. Там само, арк.11.

15. Там само.

16. ЦДАВО України, ф.4648, оп.6 (секретна частина), спр.69 «Статистичний звіт, статистична інформація, пояснювальна записка уповноваженого Ради у справах релігій при Раді Міністрів СРСР в Українській РСР за 1969 р. 11 грудня 1969 р. – 23 лютого 1970 р.», арк.15.

17. Там само, спр.190 «Статистичний звіт, статистична інформація, пояснювальна записка Голови Ради у справах релігій при Раді Міністрів УРСР за 1975 р. 13 січня 1976 р.», арк.11-12.

18. ЦДАВО України, ф.4648, оп.7, спр.3 «Информации, докладные записки, справки уполномоченных Совета о деятельности зарегистрированных религиозных обществ, о процессах и явлениях, происходящих в религиозных объединениях РПЦ, католической церкви, ЕХБ, пятидесятников за 1975 г.», арк.216-268.

19. ЦДАВО України, ф.4648, оп.6, спр.69, арк.10.

20. Там само, спр.170 «Статистичний звіт, статистична інформація, пояснювальна записка уповноваженого Ради у справах релігій при Раді Міністрів СРСР в Українській РСР за 1974 р. 26 листопада 1974 р. – 12 лютого 1975 р.», арк.10-12.

21. ЦДАВО України, ф.4648, оп.7, спр.75 «Информации, докладные записки, справки поступающие от уполномоченных Совета по областям и г. Киеву, о религиозной обстановке, о состоянии контроля за соблюдением законодательства о культурах за 1978 г.», арк.83-84.

22. ЦДАВО України, ф.4648, оп.6, спр.231 «Статистичний звіт, статистична інформація, пояснювальна записка Голови Ради у справах релігій при Раді Міністрів УРСР за 1977 р. 23 січня 1978 р.», арк.11-13.

23. ЦДАВО України, ф.4648, оп.7, спр.84 «Докладные записки, справки работников аппарата Совета о результатах изучения религиозной обстановки в областях, работы уполномоченных Совета, проверки жалоб и заявлений граждан и

по другим вопросам за 1978 г.», арк.138.

24. Там само, арк.140.

25. ЦДАВО України, ф.4648, оп.7, спр.25 «Информации, докладные записки, справки уполномоченных Совета о деятельности зарегистрированных религиозных общин, о процессах и явлениях, происходивших в религиозных объединениях ЕХБ за 1976 г.», арк.11, 21, 31, 94.

26. Там само, спр.49 «Информации, докладные записки, справки поступающие от уполномоченных Совета по областям и г. Киеву, о деятельности зарегистрированных религиозных общин, о процессах и явлениях, происходивших в религиозных объединениях ЕХБ, пятидесятников за 1977 г.», арк.56, 64, 236, 239.

27. Там само, спр.1 «Информации, докладные записки, справки Совета представленные в правительственные и партийные органы УССР о религиозной обстановке, о поло-

жении и деятельности религиозных объединений в республике за 1975 г.», арк.51.

28. Там само, спр.25, арк.11, 31; спр.49, арк.18-19.

29. Там само, спр.25, арк.19-21.

30. Там само, спр.49, арк.20.

31. Братський вісник. – 1977. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mbchurch.ru/publications/brotherly_journal/2906/

32. ЦДАВО України, ф.4648, оп.7, спр.45 «Информации, докладные записки, справки Совета представленные в правительственные и партийные органы УССР о религиозной обстановке, о положении и деятельности религиозных объединений в республике за 1977 г.», арк.33-34.

33. Там само, спр.49, арк.60.

34. Там само, арк.62.

Швец Ольга Громади евангельських християн-баптистів і п'ятидесятників України у форматі штучного релігійного об'єднання (1970-ті роки)

На основі архівних матеріалів розкриваються особливості взаємин евангельських християн-баптистів і п'ятидесятників об'єднаних громад в Україні упродовж 1970-х років. Проаналізовано динаміку чисельності об'єднань Спільноти евангельських християн-баптистів і кількості її членів. Показано вплив органів влади на міжконфесійні взаємини у Радянській Україні.

Ключові слова: об'єднана громада, міжконфесійні взаємини, радянські органи влади, евангельські християни-баптисти, п'ятидесятники

Швец Ольга Общины евангельских христиан-баптистов и пятидесятников Украины в формате искусственного религиозного объединения (1970-е годы)

На основе архивных материалов раскрываются особенности взаимоотношений евангельских христиан-баптистов и пятидесятников объединенных общин в Украине на протяжении 1970-х годов. Показана динамика численности объединений Союза евангельских христиан-баптистов и количества ее членов. Определено влияние органов власти на межконфессиональные отношения в Советской Украине.

Ключевые слова: объединенная община, межконфессиональные отношения, советские органы власти, евангельские христиане-баптисты, пятидесятники

Shvets Olga Communities of Evangelical Christians-Baptists and Pentecostals in an artificial religious association (1970s)

The peculiarities of relationships of Evangelical Christians-Baptists and Pentecostal in the united communities in Ukraine during 1970s are revealed in the article on the base of the archival materials. The dynamics of the number of societies and members of the Union of Evangelical Christians-Baptists for the indicated time is shown here.

The processes that took place in the united communities reflected the consequences of the state's gross interference in church affairs. It proves the determining influence of the state on the internal affairs of the church and on the interconfessional communication of that time. Most exacerbation of interfaith relations in the societies of Evangelical Christians-Baptists occurred in 1976-1977. The main causes of interconfessional disputes and the nature of their spread are explained in the article.

The author defines the goals that were pursued by both denominations within the union and by the Soviet authorities that initiated it. Pentecostals aspired to embody their particulars of worship and above all to pray «speaking in tongues». They often resented a contemptuous attitude or infringement on the part of church leaders from Evangelical Christians-Baptists. Pentecostals have sought to create their own department in the All-Union Council of Evangelical Christians-Baptists, and increase representation in the governing regional, national and union institutions of the church.

Evangelical Christians-Baptists feared the influence of Pentecostal ideas in their communities. Registration autonomous societies of Christians of Evangelical Faith and their efforts to create their own leadership centre caused deterioration of relations between the two faiths in union communities. Evangelical Christians-Baptists and Pentecostals did not want to strengthen the union that did not meet their needs and has been advantageous only to the Soviet regime.

Keywords: united community, interconfessional communication, the soviet authorities, Evangelical Christians-Baptists, Pentecostals

Рецензенти:

Ігнатуга О.М., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 21.06.2017 р.